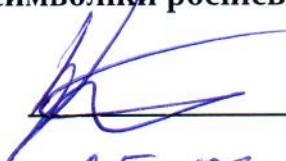

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова Експертної комісії
Українського інституту національної пам'яті
з питань визначення належності об'єктів
до символіки російської імперської політики**

Віктор БРЕХУНЕНКО
25.03. 2024 р.

**Фаховий висновок щодо належності об'єктів
(географічних об'єктів, назв юридичних осіб,
пам'ятників та пам'ятних знаків), присвячених російському
композиторові Глінці М. І. (1804-1857) до символіки російської імперської
політики**

Нормативно-правова підстава експертизи: частина 2 статті 6 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» № 3005-IX від 21 березня 2023 р. із змінами, внесеними Законом № 3097-IX від 03.05.2023 р.; підпункт 17-3 пункту 4 Положення про Український інститут національної пам'яті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 «Деякі питання Українського інституту національної пам'яті»; Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», затверджене Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 25.07.2023 № 399 «Про затвердження Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії"» із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України № 429 від 15.08.2023 № 429, Наказ Українського інституту національної пам'яті від 05.10.2023 № 35 «Про утворення Експертної комісії з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики».

Визначення термінів у розумінні статті 2 Закону:

російська імперська політика (російська колоніальна політика) – система заходів, що здійснювалися органами управління, збройними формуваннями, політичними партіями, недержавними організаціями, установами, підприємствами, групами чи окремими громадянами (підданими) Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, Російської Федерації, спрямованих на підкорення, експлуатацію, асиміляцію Українського народу;

пропаганда російської імперської політики – публічна глорифікація або виправдання російської імперської політики, поширення інформації, спрямованої на виправдання російської імперської політики, а також публічне використання продукції, що містить символіку російської імперської політики, публічне заперечення злочинів (репресивних заходів) проти Українського народу;

русифікація – складова російської імперської політики, спрямована на нав'язування використання російської мови, пропагування російської культури як вищих порівняно з іншими національними мовами та культурами, витіснення з ужитку української мови, звуження українського культурного та інформаційного простору;

українофобія – дискримінаційні дії, публічно висловлені заклики, у тому числі в медіа, у літературних та мистецьких творах, що заперечують суб'єктність Української держави, української нації, боротьбу проти підкорення, експлуатації, асиміляції Українського народу, а також правомірність захисту політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитку української національної державності, науки, культури, зневажають питомі етнокультурні ознаки українців, ігнорують українську мову та культуру.

символіка російської імперської політики – символіка, що включає, у тому числі, гімни Російської Федерації чи їх фрагменти; зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені особам, які публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику; зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені подіям, пов'язаним із здійсненням російської імперської політики; зображення гасел, цитат осіб, які брали участь або сприяли реалізації російської імперської політики, публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику; зображення, написи, пов'язані із глорифікацією і виправданням російської імперської політики; назви населених пунктів, об'єктів топонімії населених пунктів,

підприємств, установ, організацій на території України, яким присвоєні імена або псевдоніми осіб, які відповідають критеріям, встановленим підпунктами "в" і "г" цього пункту, назви подій, пов'язаних із реалізацією російської імперської політики, назви російських міст та інших географічних, історичних та культурних об'єктів Російської Федерації, що не пов'язані безпосередньо із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури або з культурою поневолених народів Російської Федерації.

Предмет експертизи: відповідність об'єктів (географічних об'єктів, назв юридичних осіб, пам'ятників та пам'ятних знаків), присвячених російському композиторові Глінці М. І. (1804-1857) вимогам Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» (далі – Закон).

Глінка Михайло Іванович (1804–1857) – російський композитор, засновник російської класичної музики. Народився в с. Новоспаське (нині село в Смоленській області, РФ). М. І. Глінка, зокрема, є автором опери «Життя за царя» («Іван Сусанін», 1836 рік), присвяченої подіям протистояння Московії з Річчю Посполитою в 1612–1613 рр. Обрання Михайлом Глінкою цієї сюжетної лінії було не випадковим, відбиваючи його монархічні переконання та російський патріотизм. Початкова назва опери – «Іван Сусанін», проте за порадою одного із міністрів, який відвідав репетицію, оперу було перейменовано в «Життя за царя». Прем'єра опери відбулася 9 грудня 1836 р. Після Жовтневого перевороту 1917 року упродовж довгого часу в СРСР оперу не ставили, водночас були намагання повністю змінити сюжет і підлаштувати його під пропагандистські потреби радянської влади та реалії нового суспільно-політичного ладу. Перероблену оперу Глінки була поставлено в Большому театрі у 1939 році. У новому варіанті опера відображала дух «боротьби російського народу проти іноземного іґа» та прославляла «народ-переможець». З 1945 р. саме «Іваном Сусаніним» Михайла Глінки в різних постановках започатковує щорічний сезон Большой театр.

Михайло Глінка також автор музичного твору «Патріотична пісня», (1837-1838 рр.), що упродовж 1990-2000 років звучав як державний гімн РФ (без слів).

Ім'ям російського композитора Михайла Глінки названо відомі заклади культури та музичні події РРФСР, СРСР та держави-агресора РФ:

- у 1966-1991 роках щорічно присуджували Державна премія РРФСР імені М. І. Глінки;
- з 1958 р. в Смоленську щорічно проводять Усеросійський музичний фестиваль імені М. І. Глінки;
- з 1960 р. в СРСР, а потім у РФ організують Міжнародний конкурс вокалістів імені М. І. Глінки;

- до 150-ї річниці від дня народження композитора його ім'я присвоєно Державній академічній капелі, ім'я Михайла Глінки – серед 7 імен, викарбуваних 1889 року на аттику концертної зали Капели;
- ім'я Михайла Глінки присвоєно Хоровому училищу Державної академічної капели Санкт-Петербурга, Новосибірській державній консерваторії, Магнітогорській державній консерваторії, Челябінському академічному театру опери і балету, Нижегородській державній консерваторії, Смоленському обласному музичному училищу, Новомосковському музичному коледжу, а також Мінському державному музичному коледжу (Республіка Білорусь).

В Україні ім'я цього російського композитора було нав'язане радянською владою низці музичних закладів:

- Дніпропетровській консерваторії ім. М. Глінки;
- Концертному залу імені М. І. Глінки Запорізької обласної філармонії;
- Дитячій музичній школі № 13 ім. М. І. Глінки Дніпровського району м. Києва.

Сьогодні М. І. Глінка – один із найупізнаваніших російських композиторів, а отже – символ російської культури та культурний маркер «руського міра». З огляду на історичну ретроспективу та реалії війни, яку з 2014 року розпочала держава-агресор РФ проти України з метою ліквідації української державності та знищення самобутності українського народу, подальше вшанування імені російського композитора в назвах географічних об'єктів, юридичних осіб, назвах населених пунктів та об'єктів топонімії населених пунктів, пам'ятниках тощо сприяє штучній нівеляції відмінностей між українською та російською національними ідентичностями, що цілком укладається в російську ідеологему про «єдиний народ» з її наративом про «спільну історію та культуру», а отже, становить загрозу для національної безпеки України.

Таким чином, творчість російського композитора М. І. Глінки безпосередньо пов'язана з глорифікацією російської імперської політики, а присвоєння його імені географічним об'єктам, назвам юридичних осіб, об'єктам топонімії, а також встановлення на його честь пам'ятників та пам'ятних знаків в Україні було втіленням *русифікації* – складової російської імперської політики, спрямованої на нав'язування використання російської мови, пропагування російської культури як вищих, порівняно з іншими національними мовами та культурами, витіснення з ужитку української мови, звуження українського культурного та інформаційного простору. З огляду на викладене вище, **об'єкти (географічні об'єкти, назви юридичних осіб, пам'ятники та пам'ятні знаки), присвячені російському композиторові М. І. Глінці (1804-1857), відповідно до частини першої статті 2 Закону містять символіку російської імперської політики, а подальше**

використання імені М. І. Глінки в назвах географічних об'єктів та юридичних осіб є пропагандою російської імперської політики.

Члени Експертної комісії Українського інституту національної пам'яті з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики:

БАЧИНСЬКА Олена Анатоліївна

БРЕХУНЕНКО Віктор Анатолійович

ВЕРБИЧ Святослав Олексійович

ГЕНЕРАЛЮК Леся Станіславівна

ГРЕЧИЛО Андрій Богданович

НАУМОВ Сергій Олександрович

РУБЛЬОВ Олександр Сергійович

СКРИПНИК Анатолій Юрійович

СОКИРКО Олексій Григорович